

Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2017

BLEKINGE LÄN

En sammanfattning av prognosen
för arbetsmarknaden

Överraskande stark världsekonomi drar i svensk export

Efter en vikande utveckling för världshandeln har riktningen vänt och tagit fart uppåt. OECD-länderna och de så kallade tillväxtekonomierna fortsätter att visa prov på nyvunnen ekonomisk växtkraft och nulägesbeskrivningen av Europa är nog den som ändrats mest radikalt. Parallellt med sjunkande arbetslöshet och minskad politisk oro under ”supervalåret” 2017 har tilltron till framtiden fortsatt att stiga. Omvärldens och i första hand Europas för-måga att prestera tillväxtsiffror över förväntan sedan förra året har också fått svensk ekonomi att överraska positivt. BNP-tillväxten har inte bromsat in i den grad som det fanns förväntningar kring, framförallt på grund av en fortsatt stark byggsektor och ökad exportefterfrågan. Inför valåret 2018 har regeringen presenterat en förhållandevis expansiv budget som bidrar till att hushållens konsumtion förblir stark. Uppgången inom industrin gynnas av en både bredare och starkare efterfrågan från omvärlden och blir den viktigaste drivkraften för svensk BNP-tillväxt nästa år.

Inbromsning i Blekinge efter tre år av exceptionell konjunkturförstärkning

Den mycket starka konjunkturförstärkningen i Blekinge sedan 2015 dämpas nu i takt med att befolkningstillväxten avtar. Utvecklingen i länet ser ut att föregå den för riket i stort, där arbetsgivarna fortsätter att redovisa mycket positiva framtidsutsikter. I Blekinge är det huvudsakligen den privata tjänstesektorn som ännu tydligare än i våra dämpar sina rekryteringsplaner för 2018. Även Blekinges industri ger uttryck för mycket stark efterfrågan från omvärlden men sysselsättningstillväxten bromsar ändå in snabbt. En bredare uppgång märks för länets industri men lika påtagligt är att motorfordonsindustrin saktat in. Både den privata tjänstesektorn och industrin ser ut att ha haft sin starkaste sysselsättningstillväxt förra året, även om industrin har potential att överraska positivt. Efter en mycket stark konjunkturuppgång förra året och även i år blir tillväxten i Blekinge åter svagare än i de flesta övriga län 2018. Efter den exceptionellt starka sysselsättningstillväxten förra året (+ 1,9 %) fortsätter konjunkturförstärkningen i år (+ 1,2 %) för att dämpas mer påtagligt 2018 (+ 0,5 %). Det är i linje med förväntningarna från den förra prognosundersökningen men drivkrafterna bakom jobbskapandet präglas nästa år av en bredare tillväxt. Den offentliga sektorns betydelse för sysselsättningstillväxten fortsätter som väntat att minska men rekryteringsplanerna har blivit mer optimistiska samtidigt som den privata tjänstesektorns anställningsplaner dämpats. Industrin nådde en mycket hög tillväxttopp förra året och även om tillväxten dämpas i år fortsätter industrin att stå för det största jobbtillskottet. Nästa år dämpas tillväxten ytterligare men fortsätter att vara positiv. Därmed växer antalet anställda av industrin för tredje året i rad, vilket inte hänt efter finanskrisen. Byggsektorn fortsätter sin expansion under prognosperioden (2017-2018) och definierar på så sätt en period med åtminstone fyra år av mycket stark sysselsättningstillväxt.

Arbetslösheten ökar igen

Förra året tilltog två motverkande effekter på länets arbetsmarknad: Etableringen genererade ett inflöde på nästan 1 100 nyanlända arbetslösa samtidigt som sysselsättningstillväxten var mycket stark. Jobbtillväxten dominerade och arbetslösheten minskade från 8 255 personer kvartal fyra 2015 till 7 615 under samma period 2016 (- 640 personer). Det motsvarar en minskning med nästan åtta procent, att jämföra med en minskning på knappt tre procent på riksnivå. Under prognosperioden dämpas både sysselsättningstillväxten och inflödet till arbetskraften via Etableringen. Arbetskraftsinflödet till Etableringen blir lägre men fortsatt mycket högt i år (790 personer). Under 2018 dämpas inskrivningarna kraftigt (280 personer) och återgår därmed till de nivåer som gällde 2013. För 2018 är bedömningen att en ännu kraftigare minskning av sysselsättningstillväxten i stort sett matchas av en lika kraftig minskning av det totala inflödet till arbetskraften. Sannolikt vänder arbetslösheten upp och ökar under det första halvåret i år för att sedan följas av en dämpad ökningstakt. Prognosen är att i genomsnitt drygt 7 500 personer kommer att vara arbetslösa under kvartal fyra i år och att antalet ökar knappt fram till kvartal fyra 2018, till något mer än 7 550 personer. Det motsvarar en ökning av antalet arbetslösa med 0,7 procent under nästa år, jämfört med en förväntad och till större delen realiserad minskning på 1,4 procent i år. Som andel av den skattade arbetskraften var den relativa arbetslösheten 10,1 procent under det fjärde kvartalet förra året, en minskning jämfört med en arbetslöshet på 11,1 procent året innan. Prognosen är att arbetslösheten sjunker till 9,9 procent under det fjärde kvartalet i år för att öka marginellt och ligga kvar på samma procentsats under kvartal fyra 2018.

Dags att matcha mot långsiktiga behov

Till skillnad mot utvecklingen på riksnivå dämpas bristproblematiken i Blekinge under prognosperioden, men det sker från förra årets rekordhögaste bristnivåer. Fortfarande handlar det om en svår bristsituation men dämpade rekryteringsbehov ger nu möjlighet att skifta fokus mot den långsiktiga utmaning som Blekinge står inför. Den demografiska situationen med allt yngre och äldre befolkning skapar både stora behov av och minskad tillgång till kompetens under det kommande decenniet. Trots att bristsituationen är mycket svår idag har de senaste årens invandring medfört en situation med ett stort antal arbetslösa. Sedan halvårsskiftet förra året ökar antalet sökande som varit arbetslösa i minst två år och vid slutet av nästa år kommer nästan tre av 10 arbetslösa tillhöra den gruppen. Ökningen drivs helt av nyanlända, en grupp som av erfarenhet kräver långsiktiga insatser för att matchas mot arbetsmarknadens behov. Samtidigt står gruppen för den absoluta merparten av den arbetskraft i Blekinge som finns tillgänglig för att matchas mot stora framtida anställningsbehov, framförallt hos vård- och omsorgssektorn samt skolans alla åldersklasser. Arbetsförmedlingen har identifierat ett tiotal yrken som riskerar att skapa omfattande obalanser på länets arbetsmarknad om inte mer radikala grepp tas kring den långsiktiga kompetensförsörjningen.

Kompetensförsörjning är en komplicerad och långsiktig process, med många inblandade aktörer och ett efterfrågestyrt utbildningssystem, med individens val i centrum. Men den i särklass viktigaste aktören för att klara den långsiktiga kompetensförsörjningen är länets kommuner, inte minst i egenskap av sitt huvudmannaskap för skola och vuxenutbildning. Länets kommuner är också länets största arbetsgivare, dessutom inom de verksamheter där rekryteringsbehoven kommer att vara störst under 20-talet. Det ger kommunerna stora möjligheter att påverka den långsiktiga kompetensförsörjningen genom att öka verksamheternas attraktionskraft. Det ger dem också möjlighet att skapa enkla ingångar till arbetsmarknaden för nyanlända, vilket kan sänka den strukturella arbetslösheten och fungera som ”kompletterade kompetensförsörjning”.

Prognosen i sin helhet finns att läsa på vår webbplats:
arbetsformedlingen.se/prognoser